

Neus Canyelles

Esriptora

Admet que no hi ha cap novel·la seva que sigui ficció. Neus Canyelles (Palma, 1966) recupera el “paradís perdut” de la seva infantesa a *Autobiografia autoritzada* (Empúries), quan la memòria d’un temps feliç es barreja amb la por a la bogeria.

ISAAC BUJ

“Si no tens memòria és com si no tinguessis vida”

◆◆◆◆ Cristina Ros

A les primeres pàgines d'*Autobiografia autoritzada* us reconeixeu com “una narradora del jo”. ¿Fins a quin punt hi ha ficció en aquest llibre que definiu com a novel·la? Ficció, ficció, no n’hi ha gens. De fet, no hi ha cap novel·la meua que sigui una ficció. *Neu d’agost* ja era memòria. *Mai no sé què fer fora de casa* som jo, com ho som a *Les millors vacances de la meua vida*. Quan he volgut inventar històries, he fracassat, o ho he percebut així. A vegades pens que no tenc imaginació, però en tenc. Jo jug molt, jugar és vida. I escriure potser és una manera de jugar.

¿En quin sentit la definiu com a novel·la?

Pío Baroja deia que la novel·la és un sac en el qual hi cap tot, i jo m’ho prenc al peu de la lletra. En tot cas, jo no tenia la idea de fer una novel·la. Volia fer un llibre de contes que s’havia de titular *Sales d’espera*.

I, de fet, el *Final censurat* i altres trossos d'*Autobiografia autoritzada* són de *Sales d’espera*, un llibre que potser un dia faré perquè tenc molts contes escrits. No sabia ben bé què fer amb tots aquests fragments, notes de sales d’espera. Però quan se’m va ocórrer fer la novel·la, vaig escriure la part d’hivern i d’estiu, i tots els fragments que són de l’autobiografia no autoritzada s’hi van ficant com si la narradora només volgués escriure allò que autoritza però no pogués evitar que les coses més importants, les més doloroses, les que s’estimaria més oblidar, es vagin intercalant en la narració.

També el Cafè de l’Òpera de Barcelona, com a lloc que a la novel·la us activa la memòria, ¿es pot veure com una sala d’espera?

Ho és. La vida també ho és, una sala d’espera. Ho dic de manera tan metafòrica com real, ben real, perquè aquests anys m’he passat hores in-

“NO SÉ SI HI HA INFERN O NO -JO NO SOM CREIENT-, PERÒ HI HE ESTAT UNES QUANTES VEGADES”

finites en sales d’espera, per mi o pels pares, ingressos, consultes, proves... He estat tantes vegades en sales d’espera que, encara que només hagués apuntat una frase cada vegada, en tendria per a molts contes.

¿Soleu treballar així, amb notes, fragments per reconstruir la memòria i lligar les vostres històries? No, és la primera vegada que ho he fet així. Normalment sé la història que vull escriure, la solc tenir pensada, molt pensada. En el procés d’escriptura, jo som bastant ràpida, cosa que em fa pena. Amb el gust que hi pas, em fa molta llàstima que tot d’una s’acabi. Però lligant-ho amb el que deïeu de la novel·la, jo vull contar la vida, i la vida no té argument, hi van passant coses.

A *Les millors vacances de la meua vida*, on narràveu els vostres ingressos al psiquiàtric després de dos intents de suïcidi, no fèieu sang

del drama. A *Autobiografia autoritzada*, que és sobretot memòria d’una infantesa dolça i feliç, hi ha imatges molt punyents. ¿Sempre us moveu entre la tristesa i l’humor, entre la dolçor i la duresa?

És així, em surt dolç i dur. No sé si hi ha infern o no -jo no som creient-, però a l’infern jo hi he estat unes quantes vegades en els darrers anys. En canvi, la meua infantesa va ser tot el contrari. Els primers catorze anys de la meua vida van ser d’una felicitat tan gran, els tenc tan idealitzats, que volia escriure per donar les gràcies a aquell temps. No m’ha tornat a passar mai més. La infantesa és el meu paradís perdut. M’ajuda pensar en aquells dies, és balsàmic.

La memòria de la infantesa en el vostre cas va acompanyada permanentment d’una comparació amb l’actualitat, comparació de la qual el present no surt gaire ben parat. No m’agrada gens el món en què vivim. Ho duc malament. I compar, perquè coses que fèiem abans ara estan prohibides per llei. Érem més lliures. Ara tothom s’espanta i s’ofèn. A més, hi ha moltes coses que no les entenc, ni les vull entendre. Pens que arribarà un dia que seré una filòloga però analfabeta.

I escriuiu per no oblidar?

Si no tens memòria és com si no tinguessis vida. Pens que aquell temps gloriós de la meua infantesa mereix ser recordat. Així i tot, escriure no és només el procés d’escriure. Jo vaig per la vida amb l’escriptura a sobre, no me la puc treure de damunt. Mentalment, sempre escric. Escriure em dona felicitat, llibertat. No em permet posar-me cap trava, ni pens mai en el lector. M’hi sent lliure.

La memòria d’un temps feliç es barreja a *Autografia autoritzada* amb la por a la bogeria. Vós parlau obertament de la malaltia mental quan molta gent en fuig.

La bogeria em fa por. La dona del Cafè de l’Òpera que surt constantment a l’obra no és inventada. Jo la mirava i em demanava si acabaré així. Em van diagnosticar distímia, tristesa crònica. Ho pas malament i ho faig passar fatal a la meua filla i a la família. La vida em sembla una presó i bastants dies m’he despertat pensant “un dia més aquí i, a sobre, la migranya”. Hi ha gent que m’ha deixat de xerrar com si estàs així per caprici. Hi ha persones que em renyen, em diuen que tenc moltes coses bones i que he d’estar bé. Quan algú té càncer, els altres pensen que és una desgràcia, però no es renya el malalt. N’escric perquè necessit fer-ho. Hi pos humor i ironia, perquè jo puc tenir tristesa crònica però som divertida, i els meus finals sempre estan oberts a l’esperança.◆◆